QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)
ĠUDIKATURA KRIMINALI

MAĠISTRAT
DR. JOSEPH GATT LL.D.

Udjenza ta' nhar il-Ħamis, 19 ta' Settembru 2024

Każ Nru: 3/2024

Il-Pulizija
(Spettur Wayne Bonello)

vs

Dorianne Abdilla
(K.I. 170079M)

Il-Qorti;

Rat l-akkuża miġjuba fil-konfront ta' Dorianne Abdilla, mwielda fis-27 ta' Marzu, 1979, Pieta', bint Anthony u Antonia Borg, detentriċi tal-Karta tal-Identità nru 170079M u residenti 18, St Anthony, Triq il-Fossa tal-Qamh, Zejtun. u ċioé:

Akkużat talli nhar it-28 ta' Awwissu 2023 u fil-jiem u x-xhur preċedenti, ġewwa, 49, Triq l-Izbark tat-Torok, Birzebbugia u f'dawn il-Gżejjer Maltin:

Talli b'diversi atti magħmula li ġew magħmula minnek, ukoll jekk fi żminijiet differenti, li jiksru l-istess dispożizzjonijiet tal-Ligi, ġew magħmula b'riżoluzzjoni waħda, dawn l-atti jitqiesu bħala reat wieħed, imsejjaħ reat kontinwat:

1. *Bħala sid il-kera jew amministratur tal-fond 49, Triq l-Izbark tat-Torok, Birżebbugia , bi ksur tal-Liġijiet u regolamenti applikabbli, naqset li tirreġistra l-kirja tal-imsemmi fond lil Grave Donald Fellizar u Encanto John Jemuel Olino mal-Awtorita' tad-Djar. Art 3&4, 4(2) Kap 604.*

Ghaldaqstant, il-Qorti hija mitluba bir-rispett tordna lill-ħatja, ai termini tal-Artikolu 22(1) Kap. 604 tal-Liġijiet ta' Malta, sabiex tħallas il-penali skont il-Liġi. Il-Qorti hija mitluba sabiex f'każ ta' ħtija tipprovdi għas-sigurta' ta' Grave Donald Fellizar u Encanto John Jemuel Olino skont l-Artikolu 383 tal-Kodiċi Kriminali.

Rat dak li seħħ fis-tal-21 ta' Marzu 2024[1] meta instemgħet ix-xhieda ta' Chris Casha.

Rat dak li seħħ fis-seduta tas-27 ta' Ġunju 2024[2] meta xehdu Donald Grave, John Encanto, l-imputata u seħħet it-trattazzjoni finali[3]. Dakinhar, il-kawża tħalliet għas-sentenza.

[1] A fol 6 tal-proċess.
[2] A fol 19 tal-proċess.
[3] Liema trattazzjoni ġiet debitament reġistrata u traskritta u tibda a fol 47 tal-proċess.

Rat l-atti proċesswali kollha.

Ikkunsidrat

1) Fatti u provi

Illi din il-kawża tikkonċerna n-nuqqas ta' reġistrazzjoni ta' skrittura ta' kera skond dak li jrid il-Kapitolu 604 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi f'dawn il-proċeduri xehed Chris Casha, rappreżentat tal-Awtorità tad-Djar[4]. Jgħid li fit-28 ta' Lulju 2023, l-Awtorità rċeviet rapport dwar kuntratt ta' kirja li seħħ bejn l-imputata u l-inkwilini Donald Felizar Grave u John Gemwar Encanto tal-fond 49, Triq l-Izbark tat-Torok, Birzebbugia. Il-kirja kienet saret fid-29 ta' Mejju 2023 u kienet waħda valida għal sitt xhur. Wara li għadda xahar mill-istess kuntratt, l-imputat għarrfithom li kienet qiegħda tistenna data sabiex il-kuntratt jiġi reġistrat. F'Awwissu tal-istess sena huma marru jgħixu ġewwa fond ieħor. In kontro-eżami fl-istess seduta kkonferma li r-reġistrazzjoni tista' ssir kemm *online* jew inkella l-uffiċju fi ħdan l-Awtorità. Ma saritx verifika jekk kienx hemm appuntament għal dan il-għan. Ma saritx investigazzjoni fuq kirjiet oħra tal-imputata. Ma kienx hemm komunikazzjoni mal-imputata. Ġiet eżebita dokumentazzjoni relattiva.

[4] Xhieda mogħtija fis-seduta tas-27 ta' Novembru 2023 u tibda a fol 8 tal-proċess.

Illi xehed ukoll Donald Grave[5]. Jispjega li huwa qatt ma ngħata l-oriġinali tal-iskrittura. Jikkonferma li l-imputata kienet sid il-kera. Jgħid li baqgħu fil-fond għal xahrejn. Jikkonferma l-kuntratt in atti, kif ukoll il-firem hemm kontenuti. In kontro-eżami jikkonferma li telaq mill-fond fit-28 ta' Lulju 2024 u allura xahrejn wara l-bidu tal-kirja. Jgħid li f'dan il-perjodu huwa kien f'kuntatt mal-imputata. Jgħid li l-imputata qaltlu li kellha xi appuntament sabiex il-kuntratt jiġi reġistrat. Wara xahrejn telaq mill-fond u l-post kien għadu mhux reġistrat. Fir-ri eżami jgħid li dawk ix-xahrejn tħallsu.

Illi xehed ukoll John Encanto[6]. Wara li jiddentifika lill-imputata bħala s-sid tal-kera preċedenti tiegħu, jispjega li huwa kellu bżonn li l-kuntratt mertu tal-kawża jkun reġistrat. Hija kienet qaltilhom li kellha appuntament, imbagħad reġgħet qaltilhom li għandha appuntament ieħor. Hu u l-inkwilin ieħor kellhom appuntament ma Identità' f'dan ir-rigward. Jikkonferma d-dokument li huwa bagħat għand l-Awtorità tad-Djar, kif ukoll il-firem. Jikkonferma li ħallas lill-imputata kera għal-perjodu li għamel hemm. Fil-kontro-eżami mwettaq fl-istess seduta, jgħid li huma telqu fil-fond fl-aħħar ta' Lulju. Qabel ma telqu kellmu lis-sid. Jikkonferma li hija kienet qalet li għandha appuntament. Jgħid li huwa ma rreġistrax il-kuntratt.

Illi finalment xehdet ukoll l-imputata. Hija eżebiet il-kuntratt finali magħmul, li jinkludi wkoll is-somma li kellha titħallas f'kera. Tikkonferma li l-kuntratt ma ġiex reġistrat iżda tgħid li kuntratti l-oħra tal-kera tagħha dejjem ġew reġistrati. Hija dejjem tmur fi ħdan l-Awtorità. Tgħid li għamlet kuntatt mal-Awtorità' iżda dawn ma kellhomx post sabiex isir l-appuntament għar-reġistrazzjoni. L-appuntament kien fil-bidu ta' Lulju. Hija nfurmat lill-inkwilini iżda dawn

[5] Xhieda mogħtija fis-seduta tas-27 ta' Ġunju 2024 u tibda a fol 20 tal-proċess.
[6] Xhieda mogħtija fis-seduta tas-27 ta' Ġunju 2024 u tibda a fol 29 tal-proċess.

iddeċidew li jitilqu mill-fond. Wara dan l-episodju tgħid li l-Awtorità tad-Djar infurmawa li ma kienx hemm aktar ħtieġa ta' reġistrazzjoni. Imbagħad tgħid li mis-7 ta' Lulju hija ma rreġistratx il-kuntratt għaliex kienet mgħarrfa li l-inkwilini sabu post ieħor.

2) Mertu

Illi qabel xejn din il-Qorti tissenjala li hija taqbel ma sentenzi oħra dwar ir-rekwiżiti ta' dan ir-reat u ċioé li sabiex jiġi ppruvat dan ir-reat ma hemmx ħtieġa li wieħed jeżamina l-intenzjoni kriminuża għaliex huwa reat li min-natura tiegħu jitqies bħala wieħed ta' *strict liability*[7]. Din il-Qorti issa kemm il-darba stqarret dan, għaliex ir-reat hawn kontemplat għandu jitqies bħala *regulatory offence*[8] u jiskatta fil-ħin u l-mument li jgħaddu l-għaxar t'ijiem li tagħti l-liġi għar-reġistrazzjoni[9]. Riċentement, il-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) wkoll aċċettat li din hija n-natura vera tal-offiża hawn mistħarrġa. Issir referenza (u l-Qorti qiegħda tiddedieċi li tagħmel dan fil-korp ta' din is-sentenza u mhux f'notament t'isfel) għas-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Manuela Tabone Micallef,** (App Nru: 288/2023) mogħtija nhar il-24 ta' Mejju 2024 fejn dik il-Qorti qalet hekk:

> *"Illi l-appellanti hawn għandha żball. Dan għaliex minn imkien mis-sentenza appellata ma jidher illi l-Ewwel Qorti qieset li kien hemm xi forma ta' premeditazzjoni fl-aġir tagħha. Qieset ġustament l-Ewwel Qorti,*

---

[7] Issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **il-Pulizija vs James Sammut *et***, mogħtija minn din il-Qorti kif hemm preseduta nhar is-27 ta' Marzu 2023. Għal dak li jiswa mbagħad, il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza tagħha fl-ismijiet **The Police vs Maruizio D'Apice,** deċiża nhar is-27 ta' Ottubru 2023 (mhux appellata).

[8] Għal definizzjoni tajba ta' dan it-terminu, fost diversi, ssir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Dylan Grech,** (app Nru: 371/2023) mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) nhar it-28 ta' Awwissu 2024.

[9] L-artikolu 4(2) tal-Kapitolu 604 tal-Liġijiet ta' Malta jgħid hekk: *"Għandu jkun* ***dmir*** *ta' sid il-kera li jirreġistra, fi żmien għaxart (10) ijiem mill-bidu tal-kirja, il-kuntratt ta' kiri residenzjali privat mal-Awtorità"*

illi peress illi għar-reat addebitat lill-appellanti għandu japplika l-prinċipju tal hekk imsejjaħ 'strict liability', kwindi tonqos il-ħtieġa li jkun hemm l-element formali għalbiex tirriżulta l-ħtija, billi għal dawn it-tip ta' reati l-att materjali waħdu huwa biżżejjed għal konsumazzjoni tiegħu mingħajr ma jkun hemm l-element intenzjonali kriminuż, bil-persuna mputata bir-reat, madanakollu jkollha il-jedd tqanqal dawk id-difiżi li jidhirlha xierqa sabiex teżimi ruħha mir-responsabbilta' penali, ħaġa li l-appellanti tonqos milli tagħmel. Ifisser għalhekk illi bil-fatt waħdu li fl-ewwel lok il-kirja ma kenitx irreġistrata, u fit-tieni lok l-kuntratt tal-kera kien nieqes minn wieħed mir-rekwiżiti essenzjali tiegħu għal fini ta' reġistrazzjoni[10], kwindi ir-reat jirriżulta ippruvat, bl-appellanti ma tressaq ebda prova kuntrarja sabiex teżimi ruħha mill-ħtija."

Illi allura filwaqt li hija ammessa d-difiża tal-iżball raġunat, jingħad fl-ewwel lok li l-oneru kien fuq l-imputata li tikkonvinċi lill-Qorti, sal grad tal-probabbli, li hija kkomettiet żball essenzjali u inevitabbli, fis-sens li kella turi li hija utilizzat il-prudenza u diliġenza kollha meħtieġa sabiex ir-reat ma jseħħx[11].

---

[10] Huwa t'interess li din il-parti taċ-ċitazzjoni tagħti interpretazzjoni differenti minn oħra mogħtija mill-istess qorti (diversament preseduta) li sabet li ma jistax ikun hemm ksur jekk il-kuntratt jkollu mankanzi fih li jrendu impossibili r-reġistrazzjoni. Ir-referenza hija għas-sentenza fl-ismijiet **<u>il-Pulizija vs Ruth Vella Galea,</u>** (App Nru: 3/2022) mogħtija mill-Qorti tal-Appelli Kriminali (Sede Inferjuri) nhar it-12 ta' Diċembru 2022.

[11] F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **<u>il-Pulizija vs Claydon Mifsud, (App Nru: 8/ 2023)</u>** mogħtija mil-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) nhar is-26 ta' Settembru 2023 fejn ġie amplifikat hekk: *"Skont il-Professur Mamo il-każijiet ta' 'strict liability' jammettu wkoll difiża fuq 'reasonable mistake of fact'. Ġurisprudenza kostanti tqis li mhux kull 'żball' jew 'mistake of fact' huwa ammess bħala difiża biex wieħed jeżimi ruħu mir-responsabilita' kriminali dwar ksur ta' xi liġi. Dan l-iżball irid ikun wieħed essenzjali nonche' li jolqot wieħed mill-elementi essenzjali tar-reat u jrid ikun ukoll inevitabbli tant li anki jew huwa juża' d-diliġenza u l-prudenza kollha meħtieġa, xorta waħda kien jaqa' f'dan l-istess żball. Huwa biss jekk l-akkużat jirnexxilu jipprova dawn iż-żewġ elementi li tiġi newtralizzata rresponsabilita' kriminali. Fl-appell kriminali Il-Pulizija vs. Hadrian Busietta deċiż nhar it-28 ta' April 2010 ġie ritenut: Din il-Qorti ma taqbilx. Apparti li zball ta' fatt, biex jinnewtralizza rresponsabbilta` penali, irid ikun zball 'essenzjali' (jigifieri zball dwar xi wiehed mill-elementi mehtiega ghall-ezistenza tar-reat – f'dan il-kaz ma hemmx kontestazzjoni dwar l-essenzjalita` ta' l-izball), fil-kaz tar-reat kontemplat fl-Artikolu 3(1) in dizamina jrid ikun ukoll zball 'inevitabbli', cioe` li ma setax jigi evitat bl-uzu ta' attenzjoni normali. "Din il-Qorti ma taqbilx. Apparti li zball ta' fatt, biex jinnewtralizza r-responsabbilta` penali, irid ikun zball 'essenzjali'*

Illi għalhekk **l-intenzjoni** li saħqet fuqha d-difiża[12], ma tiċċentra xejn u hija difiża bla fejda għall-imputata[13].

(jigifieri zball dwar xi wiehed mill-elementi mehtiega ghallezistenza tar-reat – f'dan il-kaz ma hemmx kontestazzjoni dwar lessenzjalita` ta' l-izball), fil-kaz tar-reat kontemplat fl-Artikolu 3(1) in dizamina jrid ikun ukoll zball 'inevitabbli', cioe` li ma setax jigi evitat bl-uzu ta' attenzjoni normali. . Hekk ukoll fl-appell kriminali Il-Pulizija vs. Rennie sive Nazzareno Agius deċiż nhar il-11 ta' Lulju 2002, ġie mistqarr: Illi umbaghad dik il-parti tal-motivazzjoni tas-sentenza appellata fejn intqal li l-Libjan waqqa' lill-appellat fi zball , li ovvjament qed tirriferi ghal zball ta' fatt jew "mistake of fact" , ukoll ma tidhirx accettabbli , ghaliex biex zball ta' fatt ikun skuzanti fil-kaz tad-dritt penali , hemm bzonn li mhux biss ikun zball ta' natura essenzjali , imma irid ikun "INEVITABBLI" (emfasi tal-Qorti). Jigifieri anki kieku l-appellat verament emmen li l-libjan kellu permess jew licenzja biex jahdem hawn Malta u mhux biss kellu passaport biex ikun Malta , dan it-twemmin zbaljat ma kienx wiehed inevitabbli . Ghaliex kif jghid l-istess Prof. Sir. Anthony Mamo (ibid. p. 98):- "The mistake must be 'inevitable' , that is, such that it could not be avoided by the exercise of reasonable care.

[12] Fit-trattazzjoni ntqal hekk: *"Sur Maġistrat, faċli ngħidu illi l-imputazzjoni tirriżulta. Ir-realta' l-Qorti trid tidħol u tifhem x'kien l-intenzjoni għax hawnhekk qegħdin f'kamp kriminali, mela allura l-intenzjoni trid tkun hemm u effetivament dik l-intenzjoni ma tirriżultax..."*

[13] Fost oħrajn, il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Andy Buttigieg,** (App Nru: 209/2022) mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) nhar is-26 ta' Jannar 2023 fejn ġie spjegat hekk: *".... il-Qorti ma tistax taqbel mal-appellant fejn dan jivvanta kif ma setax jinstab ħati ta' dawn ir-reati lilu imputati minħabba n-nuqqas li jiġi ppruvat l-element formali tar-reat. Fl-insenjamenti tal-Professur Mamo, reati li jitqiesu 'strict liability offences' huma eċċezzjoni għar-regola 'actus non facit reum nisi mens sit rea'. Jgħid hekk imbagħad fuq dan il-kunċett: Strict liability offences do not require proof of fault and provide for a defence of an honest and reasonable mistake of fact. It is generally considered justified to impose strict liability to protect public health, safety and the environment. It may also be imposed for regulatory offences. The general principle is that strict liability may be imposed where a person is placed on notice to guard against the possibility of inadvertent contravention. . Il-Professor Mamo jgħallem ukoll: 'In determining whether an Act does create this more stringent prohibition, regard must be had to the object of the statute, the words used, the nature of the duty, the person upon whom it is imposed, the person by whom it would in ordinary cases be performed, and the person upon whom the penalty is imposed. In general, where the words of a modern statute amount to an absolute prohibition of a certain act without any reference to the state of mind of the actor, 'mens rea' is not an essential ingredient of the offence; and in such a case any inquiry as to the intent which actuated the accused would be immaterial – except, perhaps, with a view to the mitigation of the punishment. (Blake-Odgers, op.cit. Vol I. 114). (page 73). 32. Ikun għalhekk ifisser illi fejn il-Leġislatur ried li jimponi regoli strinġenti sabiex jinfurza aħjar ċerti projibizzjonijiet, il-formula adoperata mil-Liġi tkun tali li ma tippermettix deroga minn tali regoli. U huwa mit-test tal-Liġi stess li jemerġi kif is-sanzjoni hemmhekk ikkontemplata u r-reita' għall-ksur tal-istess tiskatta mal-mument illi jiġi ppruvat fattwalment kif ikun hekk sar dak il-ksur. U allura l-istat mentali tal-aġent tar-reat ma jkunx element essenzjali li jrid jiġi ppruvat hekk kif il-ksur innifsu jammonta għar-reat komplut u integrat. Biss, il-kunċett ta' 'strict liability' a differenza ta' dak ta' 'absolute liability', jippermetti ċerti difiżi lill-akkużat u dan kif diġa' intqal."*

Illi mill-provi ma jirriżultax il-għala l-imputata stenniet aktar minn xahar mid-data tal-ftehim sabiex tipprova tagħmel appuntament fir-rigward tar-reġistrazzjoni tal-istess kera. Tassew, għal din il-Qorti, kien dmir u responsabbiltà tagħha, mgħarrfa kif kienet b'dan id-dover[14] tieħu l-miżuri kollha neċessarji sabiex il-kuntratt jiġi reġistrat fiż-żmien għaxart ijiem mit-30 ta' Mejju 2023. Il-fatt li l-inkwilini telqu mill-fond qabel l-iskadenza, ma jfisser xejn, għajr li possibbilment l-imputata għanda xi jeddijiet ċivili. Imma dan ma jnaqqas xejn mill-ħtieġa o meno tar-reġistrazzjoni. Semmai, kellha tirreġistra l-kuntratt fil-ħin u mbagħad tara jekk hemmx lok li tinforma lill-Awtorità bit-terminazzjoni tiegħu.

Illi rriżulta ċar u mhux kontradett li dan il-kuntratt ma ġiex reġistrat. L-element materjali tar-reat ġie b'daqshekk sodisfatt. L-istess jingħad għaż-żmien tal-akkuża hawn eżaminata[15].

Illi għalhekk din il-Qorti ma tistax ħlief issib lill-imputata ħatja.

3) Piena

Illi l-liġi tagħti diskrezzjoni wiesgħa[16] dwar il-multa li l-Qorti tista' timponi. F'dan il-każ, il-Qorti ma tqisx li għandha tmur għall-minimu assolut għaliex l-argumenti tal-imputata ma ġewx imħaddna minn din il-Qorti. Kien ikun ferm aktar utli għaliha, li tammetti mal-ewwel okkażjoni fid-dawl tal-provi prodotti, iżda dan m'għamlitux. Għalhekk, meta l-Qorti tqis id-durata tal-kuntratt u l-

---

[14] Wara kollox, l-istess imputata tgħid li hija dejjem imxiet sew fir-rigward ta' krijiet oħra.
[15] Issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Sacha Said,** mogħtija minn din il-Qorti kif hemm preseduta nhar il-20 ta' Ottubru 2022.
[16] Il-minimu tal-multa huwa ta' elfejn u ħames mitt Ewro (€2,500) sa massimu ta' għaxart elef Ewro (€10,000).

ammont ta' kera mħallas fuq il-kuntratt mhux debitament reġistrat, issib li għandha timponi multa ta' tlett elef Ewro (€3,000).

4) Konklużjoni

Għaldaqstant il-Qorti, wara li rat l-artikolu 18 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, u l-artikoli 3, 4, 4(2) u 22 tal-Kapitolu 604 tal-Liġijiet ta' Malta qiegħda ssib lill-imputata ħatja tal-imputazzjoni dedotta fil-konfront tagħha u qiegħda tikkundanna lill-ħati ħallas multa ta' tlett elef (€3,000) Ewro, li għandha titħallas immedjatament.

Illi finalment il-Qorti tqis li f'dan il-każ ma hemm l-ebda ħtieġa għall-impożizzjoni t'obbligazzjoni skond l-artikolu 383 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta u qiegħda għalhekk tiċħad it-talba magħmula fir-rigward.

Dr Joseph Gatt LL.D.
Maġistrat

Annalise Spiteri
Deputat Reġistratur